

6. On the Principles of Internal and Foreign Policy : The Law of Ukraine of 01.07. 2010 № 2411–VI // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 08.10.2010 — 2010, No. 40, p. 1452, Article 527.

7. On the Principles of State Regulatory Policy in the Field of Economic Activity : The Law of Ukraine of 11.09.2003 No. 1160–IV // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine of 27.02.2004 — 2004, No. 9, Article 79.

8. On the public-private partnership : The Law of Ukraine dated 01.07.2010 № 2404-VI // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 08.10.2010 — 2010, No. 40, p. 1436, article 524.

9. On the Foreign Economic Activity : The Law of Ukraine dated April 16, 1991 No. 959-XII // Bulletin of the Verkhovna Rada of the USSR dated July 16, 1991 — 1991, No. 29, Article 377.

10. On the investment activity : The Law of Ukraine dated 18.09.1991 No. 1560-XII // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 19.11.1991 — 1991, No. 47, Article 646.

11. On the regime of foreign investment : The Law of Ukraine dated 19.03.1996 No. 93/96-VR // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine dated May 7, 1996 — 1996, No. 19, Article 80.

Стаття надійшла до редакції 26 травня 2018 р.

УДК 342.9

О. Ф. Климюк*,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного права та процесу
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

КОНТРОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА

У статті досліджуються поняття та система контролю громадянського суспільства за діяльністю Міністерства внутрішніх справ України. Обґрунтовується розмежування понять «цивільний контроль», «громадський контроль», «недержавний контроль» діяльності МВС України.

---

* Klymiuk O.F., Candidate of Juridical Sciences (Ph.D.), Associate Professor (Docent) of the Department of Administrative Law and Process in Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

CIVIL SOCIETY CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE: ESSENCE AND SYSTEM

Ключові слова: Міністерство внутрішніх справ України, контроль громадянського суспільства, цивільний контроль, громадський контроль, недержавний контроль

В статье исследуются понятие и система контроля гражданского общества за деятельностью Министерства внутренних дел Украины. Обосновывается разграничение понятий «цивильный контроль», «общественный контроль», «негосударственный контроль» деятельности МВД Украины.

Ключевые слова: Министерство внутренних дел Украины, контроль гражданского общества, цивильный контроль, общественный контроль, негосударственный контроль.

The concept and system of control of civil society over the activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is probed in the article. Differentiating of concepts «civil control», «public inspection», «non-state control» over the activity of Ministry of Internal Affairs of Ukraine is grounded.

Key words: Ministry of Internal Affairs of Ukraine, civil society control, civilian control, public control, non-state control.

Постановка проблеми. Одним з першочергових завдань демократизації правової системи України є реформування правоохоронних органів, провідне місце серед яких посідає Міністерство внутрішніх справ України (далі — МВС України). Втім, запропоновані законодавчі новачі з переформатування його діяльності, створення Національної поліції та деякі інші, з огляду на результати боротьби зі злочинністю, широкими верствами громадськості вважаються неефективними.

Попри деякі зрушення в реалізації мети реформування міністерства і, зокрема, в коригуванні його завдань та функцій, запровадження нових засад проходження служби, критеріїв оцінки правоохоронців, чіткого розмежування політичного керівництва цим правоохоронним відомством і безпосереднього виконання завдань в сфері внутрішньої політики допоки не відбулося. Певною мірою залишаються нереалізованими заходи з реформування МВС України, визначені Указом Президента України та Урядом [1; 2].

Слід наголосити, що реформування будь-якого державного органу та його системи зазвичай є складним і довготривалим, а його ефективність, як свідчить досвід країн усталеної демократії, значною мірою зумовлена зв'язком органів публічного адміністрування, які впроваджують реформу, та громадянським суспільством, гласністю та дієвістю зовнішнього контролю його інститутів за процесом реформування. Втім, в науковій думці мають місце різні підходи до розуміння сутності контролю громадянсь-

кого суспільства за правоохоронними органами. Його часто отожднюють з громадським, недержавним або цивільним контролем. Зазначене потребує більш глибокого вивчення та визначення змісту цих правових феноменів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри наявність наукових праць, присвячених питанням контролю (зокрема і громадського) за діяльністю органів публічної адміністрації, здебільшого вони стосувались окремих інститутів громадянського суспільства або торкалися діяльності окремих органів системи МВС як, наприклад, національна поліція, чи окремих напрямів правоохоронної діяльності міністерства. Цим питанням присвячені наукові праці О. Ф. Андрійко, Ю. Г. Барабаша, О. М. Бандурки, С. Г. Брателя, Р. С. Веприцького, В. М. Гарашука, І. П. Голосніченка, С. Г. Гончарука, С. Ф. Денисюка, І. Д. Казанчука, О. М. Музичука, О. В. Поклада, С. В. Шестака. Питання контролю громадянського суспільства за діяльністю цього правоохоронного міністерства з'ясовувались свого часу в науковому дослідженні лише автором цієї статті [3].

Мета статті. У пропонованій науковій статті ставиться за мету з урахуванням досвіду реформ та їх правового забезпечення здійснити аналіз наукових праць та чинної на сьогодні нормативно-правової бази, яка регулює участь інститутів громадянського суспільства в контролі за діяльністю системи МВС.

Виклад основного матеріалу. Підписавши Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі — Угода про Асоціацію) Україна зобов'язалась здійснювати свою внутрішню політику на принципах стабільності і дієвості демократичних інститутів, верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод [4], що має визначальне значення для становлення в Україні громадянського суспільства.

Правові засади контролю громадянського суспільства за МВС України закріплені в Конституції та законах України, впливають з її міжнародних зобов'язань. Зокрема, ст. ст. 5, 38 Основного Закону [5] закріплюють право народу України як єдиного джерела влади і носія суверенітету брати участь в управлінні державними справами, створюють умови для утвердження демократії, забезпечення зворотного зв'язку між суспільством і державою [6, с. 15].

Слушним в цьому контексті є твердження О. В. Скрипнюка, який зазначає, що в ефективно функціонуючих демократіях сус-

пільство бере безпосередню участь у формуванні держави та її інститутів, спрямовує і контролює їх діяльність, а між правоохоронними органами як органами держави та громадянським суспільством виникає своєрідний «позитивний баланс стримування» [7, с. 429].

На реалізацію виконання п. 37 Плану заходів з виконання Угоди про Асоціацію, була розроблена Стратегія розвитку системи МВС до 2020 р., метою якої є створення безпечного середовища розвитку вільного суспільства, забезпечення високої ефективності діяльності її органів, зміцнення суспільної довіри до неї з урахуванням визначальної ролі громадянина в розбудові України як безпечної європейської держави. Пріоритетним завданням реалізації зазначеної мети має бути, зокрема, удосконалення форм та способів демократичного цивільного контролю за діяльністю органів системи МВС; відкритість і прозорість процесів підготовки і прийняття ними рішень [2].

З урахуванням збройної агресії та воєнних дій на Сході України, надання додаткових повноважень державним збройним формуванням та правоохоронним органам здійснення демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони України залишається одним із пріоритетних завдань при здійсненні реформи цього сектору, середньостроковими цілями якої, серед іншого, є удосконалення правового регулювання здійснення демократичного цивільного контролю та його посилення за цим сектором; підвищення ефективності роботи громадських рад при державних органах, які відповідно до законодавства здійснюють керівництво військовими формуваннями.

Удосконалення форм та способів демократичного цивільного контролю та співпраці з громадськістю передбачені як середньострокові цілі реформування МВС України [8].

Поняття цивільного контролю, його система та суб'єкти визначені Законом України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави», головним завданням якого є зміцнення цивільного контролю над збройними силами та сферою безпеки в цілому [9]. У ст. 1 цього Закону цивільний демократичний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави визначається як комплекс здійснюваних відповідно до Конституції і законів України правових, організаційних, інформаційних заходів для забезпечення неухильного дотримання законності й відк-

ритості в їх діяльності, підвищення ефективності покладених на них функцій, зміцненню державної та військової дисципліни.

До системи цивільного контролю в ч. 1 ст. 6 цього Закону законодавець відносить парламентський контроль; контроль, здійснюваний Президентом України; контроль з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; контроль з боку судових органів та нагляду з боку органів прокуратури; громадський контроль. Зазначена норма не потребує розширеного тлумачення і дає підстави розглядати демократичний цивільний контроль як комплексне правове явище, складовим якого є як контроль державних органів, так і громадський контроль.

Втім, включаючи до системи демократичного цивільного контролю громадський контроль і створюючи таким чином противагу органам держави в моніторингу за військовою організацією і правоохоронними органами законодавець, на нашу думку, звужено розглядає громадський контроль, визнаючи в ч. 2 ст. 6 Закону [9] його суб'єктами лише громадян України, громадські організації та засоби масової інформації. Незрозумілою є логіка законодавця у зв'язку з невіднесенням до суб'єктів цивільного контролю таких провідних інститутів громадянського суспільства як політичні партії. Зазначена прогалина має бути подолана, на наш погляд, шляхом ліквідації неузгодженостей окремих положень Законів України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» [9], «Про політичні партії в Україні» [10], «Про громадські об'єднання» [11].

Зокрема, законодавець абз. 10 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» громадські організації (як один з суб'єктів громадського контролю) характеризує як такі, які утворюються «відповідно до Конституції України для здійснення та захисту прав і свобод громадян та задоволення їхніх політичних, економічних, соціальних, культурних інтересів». Втім, до предмету діяльності громадських організацій згідно ч. ч. 1, 2 ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання» політичні інтереси не віднесені. Вони визначені як добровільні об'єднання для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. Єдиним об'єднанням громадян України, які утворюються для задоволення політичних інтересів відповідно до

ст. 36 Конституції України та ст. 1 Закону України «Про політичні партії в Україні» є політичні партії.

Як свідчать результати дослідження, термін «громадський контроль» застосовується у понад 200 нормативно-правових актах, втім його поняття суб'єкти нормотворчості не визначають [12, с. 272; 13, с. 208]. Навіть в Законі України «Про Національну поліцію», політичне керівництво якою належить до компетенції МВС України, законодавець в окремому розділі закріпив норми щодо «громадського контролю поліції», втім, не дав визначення такого контролю. В законі не визначається також і система громадського контролю, хоча зі змісту цього розділу випливає, що його суб'єктами є громадськість, представники громадськості, органи місцевого самоврядування, представники органів місцевого самоврядування. «Розмитість» зазначених норм ускладнює з'ясування значення цього терміну. У зв'язку з чим в деяких наукових публікаціях він ототожнюється із самоврядним або цивільним контролем.

Суперечливим, на наш погляд, є також визначення громадського контролю С. Ф. Денисюка. В одному випадку він розглядає його як систему відносин громадянського суспільства з державою, яка базується на підзвітності органів державної виконавчої влади (правоохоронних органів) органам державної законодавчої влади (парламентський контроль) та недержавним структурам (громадськості) [6, с. 52]. В іншому — вчений визначає громадський контроль як систему відносин громадянського суспільства з державою, яка ґрунтується на підзвітності державних органів недержавним структурам (громадським організаціям, пересічним громадянам, незалежним аналітичним центрам, засобам масової інформації [6, с. 82], виключаючи з системи його суб'єктів парламент.

Віднесення автором у першому випадку до суб'єктів громадського контролю законодавчого органу держави не можна вважати виправданим, адже парламент знаходиться на іншому рівні суспільних відносин, його юридичний статус і повноваження, у тому числі й контрольні, зумовлені місцем в системі органів державного механізму, а також особливими функціями в системі державного управління.

Практично всі інші автори, які опікувались з'ясуванням сутності громадського контролю за органами державної виконавчої влади і, зокрема, В. М. Гарашук [14, с.169], С. Г. Стеценко [13, с. 208] та інші, розглядали його як систему різних громадських

організацій та формувань (об'єднань громадян за місцем проживання, політичних партій, професійних спілок, трудових колективів, рухів, молодіжних громадських організацій тощо). До суб'єктів громадського контролю ці автори відносять також окремих громадян.

Інше бачення сутності громадського контролю пропонує Т. В. Наливайко, яке ми не поділяємо. Цей вид контролю автор розглядає не як процес, не як моніторинг, який здійснюється контролюючим суб'єктом за діяльністю підконтрольного, а як організаційно-правову форму об'єднання громадян на добровільних засадах для задоволення та захисту їхніх власних та громадських законних правових, соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних та інших спільних інтересів [15, с. 3].

Ми погоджуємось з авторами, які головним аспектом громадського контролю вважають підзвітність держаних органів державним [6, с. 82]. Водночас, вважаємо недоцільним зазначати назви конкретних громадських організацій у визначенні такого контролю.

Свого часу К. Каутський, досліджуючи феномен громадського контролю, зазначав, що форми та види такого контролю виявляються по-різному в різні періоди, у тій або іншій історичній обстановці [16, с. 167].

Утвердження демократичних засад суспільного життя викликало появу низки нових громадських утворень, які долучаються до участі в управлінні внутрішніми справами та здійснюють контроль за діяльністю МВС України. Крім громадських об'єднань, трудових колективів, профспілок, політичних партій, рухів, окремих громадян, засобів масової інформації, які ми відносимо до суб'єктів контролю громадянського суспільства, в сучасних умовах з'явилися нові. Це — громадські ради при МВС України. Серед громадських об'єднань, які здійснюють контроль за законністю в діяльності МВС України, дедалі більшого значення набувають правозахисні організації, діяльність яких заслуговує на окреме дослідження.

Відстоюючи ідею узагальнюючого визначення громадського контролю, ми вважаємо, що найбільш повним є визначення О. М. Музичука, яке певним чином відповідає нашим уявленням та завданням дослідження. Громадський контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні автор визначає як спостереження чи перевірку індивідуальними або колективними (зовніш-

німи чи внутрішніми) недержавними суб'єктами виконання (дотримання) правоохоронними органами та їх працівниками чинного законодавства, які, як правило, не можуть втручатися у професійну діяльність правоохоронних органів, а їх рішення здебільшого носять рекомендаційний та профілактичний характер [12, с. 283]. Таке визначення дає можливість розглядати в якості суб'єктів такого контролю як широкий спектр об'єднань громадян, так і фізичних осіб.

Питання співвідношення термінів «громадський контроль» і «цивільний контроль» в науковій літературі вирішується по-різному. В одному випадку ці терміни ототожнюються, в іншому — має місце непослідовність в їх тлумаченні. Зокрема, В. В. Пахомов ототожнює «громадський контроль» і «цивільний контроль», вважає їх синонімами [17, с. 142], а визначення цивільного контролю надто широким. Він пропонує змінити назву Закону України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» і викласти її у наступній редакції: «Державний контроль над правоохоронними органами». Крім того, в законі, на думку автора, має бути визначено такі види державного контролю, як: парламентський; президентський; контроль з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; контроль з боку судових органів та нагляд з боку органів прокуратури; громадський контроль» [17, с. 143]. Таку пропозицію ми вважаємо неприйнятною, оскільки, по-перше, громадський контроль і контроль органів місцевого самоврядування не є державним; по-друге, заміна в назві закону ключових слів призведе до зміни розуміння його концепції, підсилення імперативності методу правового регулювання; по-третє, сприятиме ієрархізації суб'єктів контролю, провідне місце серед яких належатиме державі. Такий підхід сприятиме порушенню паритету держави і громадянського суспільства у відносинах у сфері оборони і управління внутрішніми справами, що не відповідає світовим демократичним традиціям.

Певна непослідовність має місце у з'ясуванні сутності цивільного і громадського контролю за діяльністю міліції в науковій роботі С. Г. Брателя. Громадський контроль автор розглядає як комплекс управлінських і контрольних заходів, що здійснюються державними органами законодавчої, виконавчої і судової влади, а також громадськими інститутами суспільства. Демократичний цивільний контроль за діяльністю міліції автор розуміє як гнучку систему, що

включає державний контроль (на рівнях законодавчої, виконавчої та судової влади) та громадський контроль (що здійснюється об'єднаннями громадян, громадянами особисто та ЗМІ) [18].

В інших розділах наукового дослідження з системи цивільного контролю автор виключає громадський контроль, а з громадського контролю — навпаки — органи держави. Він, зокрема, наголошує, що цивільний контроль — це систематичне спостереження, що здійснюється суб'єктами владних повноважень на підставі та в межах, передбачених законом з метою перевірки виконання міліцією визначених засадами внутрішньої політики завдань у сфері правоохоронної діяльності, виявлення недоліків у її діяльності та попередження їх проявів з одночасним втручанням в діяльність міліції, а громадський нагляд за діяльністю міліції — це спостереження за дотриманням законності з боку правоохоронних органів, що здійснюються об'єднаннями громадян, громадянами особисто та засобами масової інформації та виключає їх безпосереднє втручання в діяльність міліції. Однак зазначену позицію автора ми не поділяємо, оскільки незрозуміло, про які суб'єкти владних повноважень йдеться. З іншого боку, застосування автором терміна «громадський нагляд» (замість терміна «громадський контроль»), вважаємо припустимим, виходячи з того, що діяльність представників громадськості лише умовно можна назвати контролем, оскільки в такій діяльності відсутнє їх право втручатися в діяльність міліції та вживати заходів щодо притягнення осіб, що порушують законодавство, до юридичної відповідальності.

Ще одним поняттям, яке доцільно розглянути в контексті нашого дослідження, є поняття «недержаний контроль», введений до наукового обігу С. В. Шестаком. Його сутність учений з'ясовує у співвідношенні з термінами «народний контроль», «громадський контроль», «громадянський контроль», «цивільний контроль». Під недержавним контролем за діяльністю міліції, автор розуміє контроль громадян та їх добровільних об'єднань, інших суб'єктів громадянського суспільства (наприклад, органів місцевого самоврядування) за діяльністю держави, її органів та посадових осіб [19, с. 56]. Зазначений підхід, на наш погляд, дає можливість об'єднати у визначенні всі види контролю недержавних структур за органами держави. Тобто якщо класифікувати контроль за органами виконавчої влади, виходячи із зв'язків контролюючих суб'єктів з державою, то у цьому випадку його можна поділити лише на два види: державний контроль та недержав-

ний контроль. Однак, при цьому ніяк не вдається уникнути більш дрібної класифікації у межах означених видів. Втім, погоджуючись, в цілому, з підходом автора, зазначимо, що запропоноване ним визначення є занадто широким і розкриває загальносоціальне значення контролю. Навіть сам автор застерігає, що під недержавним контролем пропонується розуміти не будь-який контроль, що здійснюють недержавні суб'єкти (наприклад, батьківський контроль над своїми дітьми), а лише контроль таких суб'єктів над державою, окремими гілками державної влади, державними органами та посадовими особами [19, с. 42]. Тобто застосування терміну «недержавний контроль» потребує розширеного тлумачення.

Визначаючи співвідношення понять «недержавний контроль» з такими поняттями як «громадський контроль», «громадянський контроль» та «цивільний контроль», автор зазначає, що «поняття «недержавний контроль» є ширшим за поняття «громадський контроль», але вужчим від термінів «громадянський контроль» та «цивільний контроль» [19, с. 42]. Під громадянським контролем автор розуміє «будь-який контроль над владою, що здійснюється у демократичній державі як певними інститутами, так і окремими громадянами» [19, с. 40]. Однак, це визначення також є занадто неконкретним, оскільки застосування в такому контексті родового поняття «певні інститути» дає підстави відносити до них як інститути громадянського суспільства, так і інституційні утворення держави. З іншого боку, застосування у назві виду контролю прикметника «громадянський» (тобто такий, що «властивий свідомому громадянину»), не дає можливості відносити до нього інших суб'єктів крім окремих громадян.

Термін «громадянський контроль», на нашу думку, означає контроль громадян, як зрілих, суспільно активних, свідомих особистостей, які мають високу правову культуру і беруть участь в управлінні державними справами.

Висновки і перспективи подальших досліджень. З урахуванням зазначеного ми вважаємо, що термін «громадянський контроль» є вужчим за змістом, ніж «громадський контроль» і не відображає сутність контролю, який здійснюється громадянським суспільством за виконавчою владою держави. Як підсумок зазначимо, що при дослідженні особливостей контролю в демократичному суспільстві за органами державної виконавчої влади, і МВС України зокрема, слід застосовувати термін «контроль громадян-

ського суспільства». Контроль громадянського суспільства за діяльністю МВС України ми визначаємо як постійний моніторинг його інституційних елементів за законністю в діяльності МВС України, дотриманням прав людини і громадянина його посадовими особами і співробітниками, відповідність здійснюваного ним курсу інтересам суспільства і міжнародним стандартам в сфері дотримання правопорядку, систематичне висвітлення результатів моніторингу в засобах масової інформації.

Пропонуємо розширити систему суб'єктів цивільного контролю за діяльністю МВС України, визначену Законом України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави», включивши до неї політичні партії як суб'єкт такого контролю. Для цього, вважаємо за доцільне в абз. 10 ч. 2 ст. 6 зазначеного Закону після слів «громадяни України та громадські організації» доповнити словосполученням «політичні партії».

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України : від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>;

2. Про схвалення стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України : від 15 листопада 2017 р. № 1023-р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80%paran6#n6>

3. Зовнішній контроль за діяльністю Міністерства внутрішніх справ України в умовах демократичної трансформації суспільства (адміністративно-правовий аспект) : автореф. дис. ...канд.юрид. наук : 12:00:07 / О. Ф. Климяк; Нац.авіац.ун-т. — Київ, 2014. — 19 с. — укр.

4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Міжнародний документ від 27.06.2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011

5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141

6. *Денисюк С. Ф.* Громадський контроль як гарантія законності у адміністративній діяльності правоохоронних органів в Україні / С. Ф. Денисюк. — Х.: ТД «Золота миля», 2010. — 368 с.

7. *Скрипнюк О. В.* Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України : [монографія] /

О. В. Скрипнюк. — К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2000. — 600 с.

8. Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна — НАТО на 2018 рік : Указ Президента України : від 28 березня 2018 р., № 89/2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/892018-23882>

9. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами держави : Закон України від 19 червня 2003 року, № 975-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/975-15>

10. Про політичні партії в Україні : Закон України : від 05.04.2001, № 2365-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

11. Про громадські об'єднання : Закон України : від 22.03.2012 № 4572-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

12. *Музичук О. М.* Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні: адміністративно-правої засади організації та функціонування [Текст] : дис. ...д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Музичук Олександр Миколайович; Харк.нац.ун-т внутр. Справ — Х., 2010 — 486 с.

13. *Стеценко С. Г.* Адміністративне право України : [Навч. посібн.] / С. Г. Стеценко. — К.: Атіка, 2008 — 624 с.

14. *Гаращук В. М.* Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ...доктора юрид.наук: 12.00.07 / Гаращук Володимир Миколайович. — Х., 2003. — 413 с.

15. *Наливайко Т. В.* Громадський контроль в Україні як інститут громадянського суспільства: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ...канд. юрид.наук : 12.00.01 / Т. В. Наливайко, Львів.держ.ун-т внутр.справ. — Л., 2010 — 15 с.

16. *Каутський К.* Терроризм и коммунизм // Демократия и социализм: Фрагменты работ разных лет. — М., 1991. — 64 с.

17. *Пахомов В. В.* Організаційно-правові засади здійснення державного контролю за правозастосовчою діяльністю податкових органів [Текст]: дис. ...канд.юрид. наук. : 12.00.07 / Пахомов Володимир Васильович; Харківсткї національний ун-т внутрішніх справ. — Х., 2007. — 187 арк.

18. *Братель С. Г.* Громадський контроль за діяльністю міліції: дис. ...канд.юрид.наук: спец.12.00.07 / С. Г. Братель. — К., 2007. — 269 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://studrada.com.ua/content/bratels-sg-gromadskiy-kontrol-za-diyalnistyu-militsiyi-2007p>

19. *Шестак С. В.* Недержавний контроль за діяльністю міліції: теоретико-правовий аспект [Текст]: дис. ...канд.юрид. наук. : 12.00.01 / Шестак Станіслав Валентинович ; Харк.нац.ун-т внутр.справ. — Х., 2009. — 199 арк.

References:

1. About the Strategy of Sustainable Development "Ukraine-2020": Decree of the President of Ukraine: January 15, 2015, No. 5/2015. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (in Ukr.).

2. On approving the strategy for the development of the bodies of the Ministry of Internal Affairs system for the period up to 2020: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine: dated November 15, 2017, No. 1023-p. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80/paran6#n6> (in Ukr.).

3. External control over the activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in the conditions of democratic transformation of society (administrative-legal aspect): abstract of thesis of dissertation of candidate of legal sciences: 12:00:07 / O. F. Klymiuk; Natsionalnyi aviatsiynyi universytet — Kyiv, 2014. — 19 p. (in Ukr.).

4. *Ukraine-European Union Association Agreement, International document dated 27/06/2014*. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011(in Ukr.).

5. Constitution of Ukraine // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996, 30. Art. 141(in Ukr.).

6. Denysiuk S. F. (2010) Public control as a guarantee of legality in the administrative activity of law enforcement agencies in Ukraine. Kharkiv: TD «Zolota mylia» (in Ukr.).

7. Skrypniuk O. V. (2000). Social, legal state in Ukraine: problems of theory and practice. To the 10th anniversary of Ukraine's independence: [monograph]. Kiev.: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy (in Ukr.).

8. On Approval of the Annual National Program under the auspices of the Ukraine-NATO Commission for 2018: Presidential Decree: March 28, 2018, No. 89/2018. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/892018-23882> (in Ukr.).

9. On Democratic Civilian Control over the Military Organization and Law Enforcement Agencies of the State: Law of Ukraine dated June 19, 2003, No. 975-IV. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/975-15> (in Ukr.).

10. On Political Parties in Ukraine: Law of Ukraine: from 05.04.2001, No. 2365-III. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (in Ukr.).

11. On public associations: Law of Ukraine: dated March 22, 2012 №4572-VI. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (in Ukr.).

12. Muzychuk O. M. (2010) Control over the activities of law enforcement agencies in Ukraine: the administrative and legal foundations of organization and functioning [Text]. Thesis of Doctor of Law. Kharkiv: Khark.nats.un-t vnutr. Sprav (in Ukr.).

13. Stetsenko S. H. (2008) Administrative Law of Ukraine. Navchalnyi posibnyk. Kiev: Atika. (in Ukr.).

14. Harashchuk V. M. (2003) Theoretical and legal problems of control and supervision in public administration: Thesis of Doctor of Law. Kharkiv (in Ukr.).

15. Nalyvaiko T. V. (2010) Public control in Ukraine as an institution of civil society: theoretical and legal aspect. Abstract of thesis of dissertation of candidate of legal sciences: 12:00:01. Lvivskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav (in Ukr.).

16. Kautskyi K. (1991) Terrorism and communism// Democracy and Socialism: Fragments of works of different years. Moskva (in Rus).

17. Pakhomov V.V. (2007) Organizational and Legal Basis for Implementation of State Control over Law Enforcement Activities of Tax Authorities : dissertation of the Candidate of Laws: 12.00.07. Kharkiv (in Ukr.).

18. Bratel S. H.(2007) Public control over militia activity: dissertation of the Candidate of Laws: 12.00.07. Kyiv. Retrieved from <http://studrada.com.ua/content/братель-сг-громадський-контроль-за-діяльністю-міліції-2007р> (in Ukr.).

19. Shestak S. V. (2009) Non-state control over police activity: theoretical and legal aspect [Text]: dissertation of the Candidate of Laws: 12.00.01. Kharkivskyi natsionalnyi universytet vnutrishnikh sprav (in Ukr.).

Стаття надійшла до редакції 6 травня 2018 р.

УДК 341.232.2:339.732.2](477)

О. Ю. Шереметьєва*,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного та європейського права
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПРАВОВІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ПРОЕКТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО БАНКУ В УКРАЇНІ

У статті дається правовий аналіз практичних питань, пов'язаних з реалізацією окремих проектів ЄІБ в Україні, зокрема Фінансової уго-

---

* Sheremetieva O. Yu., Candidate of Juridical Sciences (Ph.D.), Associate Professor (Docent), Associate Professor (Docent) of the International and Europe Law Department in Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

THE LEGAL ASPECTS OF REALIZATION OF SOME PROJECTS OF EUROPEAN INVESTMENT BANK IN UKRAINE